

l'hagi registrat cap lèxic ni glossari, car estic segur d'haver-lò sentit en l'acc. boscana a diversos punts de la part costera i la interna de la comarca selvatana, però sobretot molt sovint en el Montnegre oriental i a Sant Pol de Mar (1920..., 1955..., 1980); també St. Pere de Riu i Pineda (1979): es diu espt. *əstrəpà* un bosc per 'treure-li la mata, l'herba', i generalment 'netejar-lo'; es fa més que res a l'hivern, per tal que, en cremar l'herbam a les clarianes, un cop tallat, no es comuniqui el foc als arbres; no és el mateix que *ESTASSAR* (com ja he explicat allí) car en *estepar* s'arrenquen les mates, arrel i tot (1927); allà també l'usen els pescadors, parlant de cordes de la barca, per 'esqueixar-les', p. ex. l'amarrà d'un bot varat que la maror ha arrencat, i també 'arrencar o esqueixar una peça de xarxa' (1927, 1930, 1932); en temps present s'usa molt menys sovint, i tinc memòria d'haver sentit algun cop *estrapa*, no sé si de gent gaire entesa; i certament *əstréppə* (1930), d'un home que totes dues coses les havia viscut molt, i en tot cas, la primera en l'ús boscà. Sento de nou «ho *əstrépu*» en la conversa espontània d'un caçador de Sant Pol, parlant del bosc (1980).

El *DAG.* registra *estrepada* com a mallorquí, en lloc del comú *estropada* (aquest influenciat per *ESTROP*) «sacudida, gran esfuerzo»; i el *DFa.*, grafiant-lo *estrapada*, en l'acc. 'salt violent que fa un cavall, etc. per desmuntar el qui el munta' (on arribem a frec d'*estrebada*, *ESTREP*). Del cat. ha de ser manlleu el terme castellà nàutic *estrepada* «tirón que se da a un cabo o cadena», «arrancada, aumento repentino de velocidad en marcha de un buque», documentat només des de 1831 (Fz. de Navarrete).

A penes es pot vacillar a identificar tot plegat amb el francès antic *esteper* (també *esterper* en el diccionari Godefroy) «arracher, extirper (surtout des plantes)», avui *étraper*, oc. mod. *esterpà* «extirper; défricher; éparpiller»; que recollia ja Wartburg (*FEW*, *EXSTIRPARE*); es comprova, en efecte, en glossaris moderns de moltes regions d'Oc, amb lleus variants; limitant-nos a fonts ben conegudes: Roergue *esterpà* «gratter la terre comme fait la volaille» (i altres accs., Vayssier), Clarmont d'Erau «*estripà défricher*», «*déchirer*» (Pastre), llgd. *esterpà*, *estrapà* «*essarter un champ, le nettoyer des ronces et des broussailles*»; *répandre, éparpiller*» (Sauvages), «*estrapà ou estripà: défricher, essarter*» (id.); Mistral mateix l'usa a *Mireio* VIII, 59.4 (cito en *SOLIVERN*), en el verb i també el substantiu derivat, que tradueix «piétinement»: «*c d'estrepado, e un bruit d'esquerlo [‘esquelles’]/estremementis [‘fait retentir’]* la Crau esterlo» (id. VI, 70.5), i sembla ser l'acc. «piétiner» la d'algun ex. escadusser que s'ha trobat antigament (*PDPF*).

No dubtaríem de l'etimologia si no suscités més escrúpols la fonètica de l'it. *strappare* 'arrencar, arrabassar, clavar estrebada'. És sabut que aquest és un mot essencial de l'idioma, d'ús constant des del S. XIV (Boccaccio, Buti). De tota manera, com que el sentit també s'estén a l'arrencada de mates, no negligim el fet que ja el Petrarca usa així mateix una variant *sterpare*, en un to i context que no té pas aparences llati-

nitzants: «quella gentil donna / che t'ha chiamato affin che di lei *sterpi* / le erbe cattive che fiorir non sanno» (*Canz.* LIII, v. 75); i que la variant amb *-ep-* apareix avui en dialectes ben robustos i conservadors de les zones més diverses, en el Nord i en el Centre: a la Valtellina: *štrəpār su* «svellere (il lino)», *štrəpār jōra* «svellere (gli erbeç, erbe infeste)» a Bormio (Lunga, *W. u. S.* III, 110; VI, 177); a Milà *strepà* o bé *strapà* (Salvioni, *Fond. d. città di Mi.*, 95); a Gènova, i fins a les Marques (Servigliano); *strepà* «sterpare» (*ARom.* XIII, 269).

En definitiva, doncs, han dubtat els etimologistes entre *EXSTIRPARE* i un germ. **STRAPPŌN*, equivalent del su.-alem. *straffen* 'arrencar, pelar, plomar' i emparentat amb l'al. *straffen* 'posar estirat, tibant'; a favor del primer donen bones raons Spitzer, *ARom.* VIII, 146, i el *FEW*; jo també m'hi decantava en el *DCEC* (veg. el que en dic a *ESTREPADA*, i encara més a *TRIPA* IV, 523a i n. 9 i 10); a favor de l'altre, Gamillscheg, *Rom. Germ.* I, 223, i II, 53. El *REW*, dona part de raó a tots dos, i reconeixem que sembla molt enraonat de veure quelcom de separat en l'it. comú *strappare*, potser realment germànic; si no fos que fins en el punt de vista germànic es veuen escrúpols, com sigui que el longobard no ens serviria (car allà és on menys pot esperar una *-p-* conservada sense mutació consonàntica), i que segons Kluge la família de l'al. *straff* 'tibant', sembla ser molt moderna i localitzada [1691]. En total si a Itàlia i en algun altre punt poden quedar escrúpols prou forts, difícilment podem pensar en res germànic per al català; i les raons que tenim, quant a aquest, per aprovar *EXSTIRPARE* són molt fortes.

Més que més si ens adonem, encara, que el mateix *STIRPEM* sembla haver sobreviscut en terres de Portugal i veïnes, en forma ben popular i amb la *r* transposada com en català: un port. ant. *estrepo* m. és «espinho, pua de madeira» que se li clava a un cavall, en l'*Alveiteria* de Giraldo (a. 1318), amb derivacions verbals, *estrepaduras* «ferida d'estrepo», tres vegades en el mateix text (C. Michaëlis, *RLus.* XIII, 315); fins avui encara *estrepo* 'peduncle de les carabasses' en un parlar local del NO. (el de Lousada, *RLus.* XIII, 436-438); mentre que Gil Vicente (princ. S. XVI) encara mantenia la *r* en el lloc etimològic, *esterpe*, per una pua que se li clavava a una persona (ed. Sabugosa, p. 109.15);¹ cf. encara ast. or. *estrepu* «civiella en forma de aro, por el cual se introduce la rodilla doblada de una de las patas delanteras de la vaca, para que se deje ordeñar, y para otros usos» (Vigón).

Estrapada 'suplícic brutal aplicat als mariners fermats a una corda, en suspensió, fent-los petar contra un arbre de la nau' prové del fr. *estrapade* id., pres de l'it. *strappata* 'acció d'arrencar'. *Llavis d'estrappa* em deien a La Peña d'Eivissa que són uns llaguts grossos que usen per transportar carbó, fusta, el guix que treuen de La Xapa, etc. (1963).

¹ Adhuc és possible que a l'Alentejo es vagi fer un derivat verbal, precisament en l'acc. del Maresme-Selva: *strapolar* «arrancar mato miudo á mão para